

Research Paper

The Role of Non-Governmental Organizations in Facing the Victimization of International Tourists

Ruhollah Akrami^{*1} , Morteza Fathi² , Abolhassan Shakeri³

¹ Associate Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law, Qom University, Qom, Iran (r.akrami@qom.ac.ir).

² Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law, Qom University, Qom, Iran (m99fathi@yahoo.com).

³ Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law and Political Science, Mazandaran University, Babolsar, Iran (shakeri_criminallaw@yahoo.com).

© The Author(s)

publisher: University of Mazandaran

10.22080/JTPD.2024.27122.3879

Keywords:

Victimization of International Tourists, Non-Governmental Organizations, Participatory Criminal Policy.

Received:

May 12, 2024

Accepted:

August 21, 2024

Available online:

November 16, 2024

Abstract

Context and Purpose: International tourists are vulnerable to delinquency due to various factors such as their identifiability, having valuable property, going to places suitable for delinquency, lack of caution in travel, lack of advocate, lack of familiarity with the rules and customs of the host community, and lack of opportunity to pursue lawsuits. Therefore, ensuring the security of tourism in this regard is necessary, the realization of which requires the cooperation of civil society, and especially NGOs in the form of a participatory model.

Design/methodology/approach: The present research investigates the role of these organizations in responding to the victimization of foreign tourists using the descriptive-analytical method.

Findings: The findings indicate that these organizations can play a role in both the prevention and response to tourist victimization.

Conclusion: In the field of preventive responses, NGOs can participate in planning to ensure the safety of tourists by providing information to tourists and interacting with tourism agencies and local police to help improve the security of the tourist environment by creating a mutual understanding. In connection with reactive responses, as Amicus curiae in reporting a crime, active participation in the proceedings, presenting evidence, and appealing against the decisions to protect the rights of victim tourists who cannot stay long in the host country can play a role that the regulations of our country are flawed in this regard.

Originality/value: This research is an attempt to theoretically fill the gap in the criminal procedure law regarding the recognition of the position of non-governmental organizations in order to participate in the criminal process related to the rights of injured tourists.

*Corresponding Author: Ruhollah Akrami

Address: Qom University

Email: r.akrami@qom.ac.ir

Tel: 025-32103627

Extended Abstract

1. Introduction

The development of tourism and its benefits depends on ensuring the security of tourists and dealing effectively with crimes against them. According to research, tourists consider the risk of victimization when choosing a destination, a factor that is more influential than others, and people often try to visit safer places. Accordingly, governments are trying to counter crimes against tourists by adopting a rational criminal policy to protect the tourism sector's security. The success of such a policy depends on the participation of civil society and its actors, especially non-governmental organizations. According to the announced statistics, about three hundred non-governmental organizations are active in the field of tourism in Iran, which can be used to deal with crime and social harm against foreign tourists within the framework of existing regulations. The recommendations of the World Tourism Organization emphasize the use of the participation capacity of non-governmental organizations in this field. Taking advantage of this opportunity to prevent international tourists from being victimized, as well as protecting the rights of such victims, is an important issue that has not been studied much, especially in our legal literature. Accordingly, this research study aims to investigate the function of these organizations in the two areas of preventing the victimization of international tourists and protecting their rights with the police and judicial authorities.

2. Research Methodology

The present study is fundamental-applied research in terms of purpose and descriptive and analytical in terms of data

collection approach as it seeks to describe the conditions of non-governmental organizations and the analysis of their function in the field under study. In this regard, field research conducted in different countries, existing regulations in our country, and international documents that can be cited were used in this research.

3. Research Findings

International tourists traveling to foreign countries are vulnerable in many ways. First, they carry mostly valuable property with them, and their physical characteristics are often such that they are easily identifiable. Second, they go to places that have a lower risk of getting caught due to the crowds of unknown populations that are constantly moving, in addition to those places that are mostly not adequately cared for. Third, their differences from the host community, along with their lack of familiarity with the customs and laws there, both motivate harassment and aggression and make it more difficult to interact with them. Fourth, their length of stay in the host country is short, and they do not have sufficient certainty about the outcome of the lawsuit against the local defendants in the judicial authorities of the host community; even assuming such confidence, the fear of secondary victimization leads to refrain from complaining. The sum of such aspects increases their risk of victimization. These issues justify the need to organize an effective criminal policy to support such victims based on the participation of the local community, especially NGOs.

4. Conclusion

These organizations can enter into the issue of victimization of international tourists in two stages: pre-crime and post-

crime, and in a state of active and reactive response. In discussing crime prevention against tourists, non-governmental organizations have helped to improve the mentality of tourists and local residents of the destination country by institutionalizing tourism ethics so that in the shadow of this mutual understanding, it is possible to prevent the host from being upset and the public feelings from being hurt by the tourist. In discussing the response of NGOs in the face of the victimization of foreign tourists, they can also provide counseling and legal and judicial services to victims and active participation in criminal proceedings, protect their rights in the form of Amicus curia, and cover the challenges faced by victimized tourists by reporting crime, attending investigation and trial sessions, and objecting to the decisions. Challenges such as the limitation of their stay in the destination country, the difficulty of identifying the accused and obtaining evidence, the problems of interaction with the legal and judicial system of the host country, and the fear of secondary

victimization, each of which is considered obstacles to the rights of tourists. In our country, the capacity of non-governmental organizations is not used properly in order to deal with the victimization of tourists. The reason for this should be considered both in legislative gaps and the lack of anticipation of executive mechanisms in organizing and directing these organizations.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

علمی پژوهشی

نقش آفرینی سازمان‌های مردم‌نهاد در مقابله با بزه‌دیدگی گردشگران بین‌المللی

روح‌اله اکرمی^۱، مرتضی فتحی^۲، ابوالحسن شاکری^۳

^۱ دانشیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران. (r.akrami@qom.ac.ir)
^۲ استادیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران. (m99fathi@yahoo.com)
^۳ استاد گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران. (shakeri_criminallaw@yahoo.com)

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه مازندران

10.22080/JTPD.2024.27122.3879

چکیده

زمینه و هدف: گردشگران بین‌المللی به دلایل مختلفی نظیر قابل شناسایی بودن، داشتن اموال ارزشمند، رفتن به اماکن مساعد بزهکاری، نداشتن احتیاط کافی در سفر، نداشتن حامی، عدم آشنایی با مقررات و رسوم جامعه میزبان، نداشتن فرصت کافی برای تعقیب از گروه‌های آسیب‌پذیر نسبت به بزهکاری هستند؛ لذا تضمین امنیت گردشگری در این راستا ضروری بوده که تحقق آن مستلزم همکاری جامعه مدنی، و به ویژه سازمان‌های مردم‌نهاد در قالب یک الگوی مشارکتی است. **روش‌شناسی:** در پژوهش حاضر به روشی توصیفی تحلیلی نقش سمن‌ها در پاسخ‌دهی به بزه‌دیدگی گردشگران خارجی بررسی شده است. **یافته‌ها:** یافته‌ها حاکی است این سازمان‌ها هم در مرحله‌ی پیشگیری و هم واکنش نسبت بزه‌دیدگی گردشگران می‌توانند نقش آفرینی نمایند. **نتیجه‌گیری و پیشنهادات:** از جهت پاسخ‌های کنشی، با ارائه اطلاعات به گردشگران و تعامل با آژانس‌های گردشگری و پلیس محلی می‌توانند در برنامه‌ریزی جهت حفظ امنیت گردشگران مشارکت نمایند و با ایجاد فضای تفاهم می‌توانند به به‌سازی محیط گردشگری از جهت امنیت کمک نمایند. در ارتباط با پاسخ‌های واکنشی نیز به عنوان دوست دادگاه در اعلام جرم، مشارکت فعالانه در فرآیند دادرسی، ارائه ادله و اعتراض به آرا در جهت حمایت از حقوق گردشگران بزه‌دیده‌ای که امکان اقامت طولانی در کشور میزبان را ندارند می‌توانند ایفای نقش کنند که مقررات کشور ما در این زمینه خلأ دارند. **نوآوری و اصالت:** این پژوهش، تلاشی به منظور پوشش نظری خلأ قانون آیین دادرسی کیفری در به رسمیت شناختن جایگاه سازمان‌های مردم‌نهاد در جهت مشارکت در فرآیند کیفری مربوط به حقوق گردشگران بزه‌دیده می‌باشد.

کلیدواژه‌ها:

بزه‌دیدگی گردشگران بین‌المللی، سازمان‌های مردم‌نهاد، سیاست جنایی مشارکتی

تاریخ دریافت:

۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۳۱ مرداد ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۲۶ آبان ۱۴۰۳

* نویسنده مسئول: روح‌اله اکرمی
آدرس: دانشگاه قم

ایمیل: r.akrami@qom.ac.ir
تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۰۳۶۲۷

۱ مقدمه

می‌گیرند، عاملی که بیش از سایر موارد تأثیرگذار بوده و افراد غالباً سعی می‌کنند از مکان‌های امن‌تر بازدید کنند (Altindag, ۲۰۱۴, p.۲).

بر همین اساس دولت‌های مختلف تلاش دارند تا با اتخاذ یک سیاست جنایی عقلانی و کارآمد به مقابله‌ی با جرایم علیه گردشگران پرداخته، تا از این طریق امنیت حوزه گردشگری را پاسداری نمایند. مشروعیت و قابلیت اجرایی این سیاست جنایی رسمی در گروه مشارکت هر چه گسترده‌تر جامعه مدنی و نهادهای آن است، چرا که امروزه پیشگیری و برخورد با بزه، و در کل تحقق امنیت به عنوان موضوعی قلمداد می‌شود که به عموم مردم ارتباط می‌یابد و مشارکت در آن هم حق و هم تکلیف ایشان است و مراجع رسمی و حکومتی بدون مشارکت فعالانه مردم نمی‌توانند این امنیت را در کلیه‌ی ابعاد تضمین نمایند، از این‌رو کارآمدی نهادهای تأمین‌کننده نظم عمومی مبتنی بر دیدگان، گوش‌ها، اطلاعات و نفوذ مردم است (Miller & Hess, 2001, p.167)، و همین مسأله، شالوده‌ی یک سیاست جنایی مشارکتی را شکل می‌بخشد که باید مبتنی بر مشارکت همگانی، و نه فقط نهادهای رسمی پیشگیری و سرکوب جرم باشد (Lazerges, ۲۳ & ۱۰۹, p.۲۰۰۰). در این راستا سازمان‌های مردم-نهاد می‌توانند به عنوان یک کنشگر بسیار تأثیرگذار ایفای نقش نمایند. این سازمان‌ها که ناظر بر هرگونه سازمان علمی، حرفه‌ای، تجاری یا مبتنی بر منافع عمومی است که نه به دولت وابستگی داشته و نه تحت مدیریت آن می‌باشد (Garner, 2009, p.1154). نهادهایی غیرانتفاعی هستند که امروزه نقش مهمی را در خدمت‌رسانی و سیاست‌گذاری در عرصه‌های مختلف و از جمله گردشگری ایفا می‌نمایند. اهمیت نقش‌آفرینی این سازمان‌ها در حوزه گردشگری به حدی است که برخی با نگاهی اغراق-گونه معتقدند اگر اینها وجود نمی‌داشتند گردشگری از بین می‌رفت (Becklake, ۲۰۲۰, p.۴۰). از همین‌رو قطعنامه ۳۶۴ مجمع عمومی سازمان جهانی گردشگری که در ۱۹۹۷ در استانبول تصویب شد، بر

گردشگری، که بنا بر تعریف سازمان جهانی گردشگری سازمان ملل متحد «پدیده‌ای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است که متضمن جابجایی مردم به کشور یا مکانی به جز محیط عادی آنها با اهدافی شخصی یا تجاری/حرفه‌ای می‌باشد» (Morpeh, ۲۰۱۵, p.126, and Yan), از مقولاتی است که در دوران معاصر اهمیت بیشتری یافته، به گونه‌ای که قطع‌نظر از این‌که ملازم با برخی حقوق مطرح در اسناد بین‌المللی نظیر حق بر برخورداری از اوقات فراغت و آزادی رفت و آمد است، خود نیز به تدریج در حال شناسایی به عنوان موضوع یک حق مستقل است. حقی که استیفای آن در تقریب فرهنگ‌ها و برقراری پیوند میان جوامع مختلف، ترویج هم‌زیستی مسالمت‌آمیز جامعه بشری، ارتقای سطح دانش و از همه بارزتر توسعه اقتصاد جهانی دارای آثار انکارناپذیر است. تنها در بعد آثار اقتصادی گردشگری می‌توان اشاره نمود که مطابق تحقیق سالیانه شورای جهانی سفر و گردشگری در سال ۲۰۱۹، گردشگری در تولید ناخالص داخلی جهانی ۱۰٪/۴ سهم داشته و همچنین ده درصد اشتغال را ایجاد نموده است. در کشور ما نیز در این سال ۷٪/۹ تولید ناخالص و ۷٪/۴ اشتغال‌زایی به این بخش اختصاص داشته است. طبق این گزارش درآمد ناشی از مخارج گردشگران خارجی در ایران معادل ۳٪/۴ صادرات کشور بوده است (World Travel and Tourism Council, ۲۰۲۱).

استیفای حق همگان بر گردشگری و تحصیل مزایای مترتب بر آن در گروه تضمین امنیت گردشگران و پیشگیری از بزه‌دیدگی ایشان است تا بتوانند به دور از ترس و دلهره از خطر تعرض به سیاحت بپردازند. به‌رغم آن‌که اندکی از گردشگران مدرن مایل به رویارویی با خطرات کاهش‌یافته در قالب سفرهای ماجراجویانه هستند اما اکثر گردشگران در واقع ریسک‌گریز می‌باشند (Liburd, ۲۰۰۴, p.۱۰۵). در همین راستا آنها زمانی که قصد گردش می‌نمایند، ریسک بزه‌دیدگی را در نظر

۲ ادبیات پژوهش

۲٫۱ پاسخ‌دهی پیشینی به بزه‌دیدگی گردشگران خارجی از سوی سازمان‌های مردم‌نهاد

گردشگران، به ویژه کسانی که از کشور دیگری برای سیاحت مسافرت می‌نمایند که اصطلاحاً از آنها با عنوان گردشگر خارجی یا بین‌المللی یاد می‌شود، در زمره افراد آسیب‌پذیر نسبت به بزهکاری قلمداد می‌شوند و همین خصوصیت اهمیت اتخاذ تدابیر موثر پیشگیرانه را نسبت به بزه‌دیدگی ایشان مدلل می‌سازد. سازمان‌های مردم‌نهاد در عداد کنشگرانی مهم هستند که می‌توانند در اجرای چنین تدابیری بسیار تاثیرگذار باشند.

۲٫۱٫۱ آسیب‌پذیری گردشگران خارجی نسبت به بزه‌دیدگی

آسیب‌پذیری افراد نسبت به قربانی شدن در بزهکاری به دو صورت متصور است، آسیب‌پذیری گاهی ناظر بر خصوصیات شخصی است که مربوط به وضعیت جسمی یا روانی افراد است مانند شرایطی که کودکان و افراد مختل‌المشاعر دارند؛ اما گاه آسیب‌پذیری برخاسته از وضعیت گروهی از اشخاص است که با تحلیل شرایط آن جمعیت در ساختار اجتماعی مشخص می‌شود مانند آنچه که در مورد اقلیت‌های دینی یا پناهجویان صدق می‌نماید (Ruet, ۲۰۱۵, pp. ۳۲۴-۳۲۷). با توجه به شرایط گردشگران خارجی، مؤلفه‌های کافی برای صدق نوع اخیر آسیب‌پذیری و به تبع بالا بودن ریسک بزه-دیدگی در مورد آنها، بر اساس نظریات جرم‌شناختی به ویژه نظریات فرصت، وجود دارد.

نخست این‌که با ملاحظه‌ی خصوصیات ظاهری چنین آماجی از حیث چهره، زبان، پوشش و اشیایی مانند کوله‌پشتی و نقشه که غالباً به همراه دارند به سهولت قابل شناسایی هستند، و با توجه به این‌که آنها برای اینکه مسافرت خود را به نحو مطلوبی انجام دهند غالباً وجه نقد و وسایل گران‌قیمت دیگر

تمایل به ارتقای مشارکت واقعی میان کنشگران دولتی و خصوصی در حوزه گردشگری تأکید می‌کند (Faure & Arsika, ۲۰۱۵, p. ۳۷۹). سازمان‌های مردم‌نهاد را شاید بتوان مهم‌ترین کنشگر بخش خصوصی دانست که نقش آن در اجرای شیوه‌های پایدارتر در گردشگری، به ویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته موضوعی ثابت شده است (Bianchi, ۲۰۰۷, p. ۶۸). از مهم‌ترین حوزه‌های نقش‌آفرینی این سازمان‌ها تأمین امنیت گردشگری است، به نحوی که در توصیه‌های سازمان جهانی گردشگری بر ضرورت مشارکت آنها در این زمینه تأکید شده است (World Tourism Organization, ۱۹۹۶, p. ۱۱). البته همان‌گونه که برخی تحقیقات نشان می‌دهند وجود برخی مشکلات مانند نداشتن کارکنان متخصص و کارآموده، فقدان روش‌های مدیریتی کارآمد و فقدان حمایت‌های مالی کافی از آنها موجب شده که اثربخشی سازمان‌های مردم‌نهاد در عرصه گردشگری و صیانت از امنیت آن با چالش‌هایی روبرو شود (Segrado and Farmer, ۲۰۰۶)، که باید در جای خود مورد مطالعه قرار گیرند.

در پژوهش حاضر تلاش شده است با روشی توصیفی تحلیلی، کارکردی که سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند در برخورد با بزه‌دیدگی گردشگران بین‌المللی (خارجی) داشته باشند مطالعه شود. تتبع در منابع موجود نشان می‌دهد تاکنون تحقیقی پیرامون جایگاه سازمان‌های موصوف در عرصه جرایم علیه گردشگران انجام نشده است. از این رو در نوشتار فرارو تلاش شده تا در ابتدا نقش کنشی سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از جرایم علیه گردشگران بررسی شده و در قسمت دوم نقش واکنشی این سازمان‌ها نسبت به گردشگران بزه‌دیده مطمح‌نظر قرار گیرد.

را نماید، ثانیاً موضوع و آماج مناسبی برای قربانی شدن وجود داشته باشد، ثالثاً شخص دیگری برای پیشگیری یا مشاهده جرم حضور نداشته باشد، و رابعاً کسی نباشد که بر فعالیت‌های مجرم احتمالی نظارت کند. بر اساس تئوری انتخاب منطقی نیز که بر دو نگره‌ی "فایده‌گرایی"، و "انتخاب" مطرح در اقتصاد سنتی مبتنی است، فرض بر این است که تصمیم‌گیری افراد دائر مدار هدف کسب حداکثری لذت و حداکثری رنج است، و ایشان با ارزیابی گزینه‌ها مسیری را اختیار می‌کنند که باور دارند نیازهایشان را مرتفع می‌سازد. در این تصمیم‌گیری عوامل مختلفی نظیر تعداد اهداف و دسترس‌پذیری آنها، دستاورد مالی حاصل از جرم و خطر دستگیری مدخلیت دارند (Adler, Mueller and Laufer, ۱۹۶-۱۹۵, pp. ۲۰۱۸). از این رو بر اساس چنین نظریاتی عناصر کافی در امکان بزه‌دیدگی گردشگران خارجی غالباً جمع است. آماج قابل شناسایی که اموال گران‌قیمت با خود داشته که در مسافرت‌های خود امکان مساعد بزهکاری را انتخاب نموده و در آن جا توجه و احتیاط کافی را نیز اتخاذ نمی‌نمایند و در کشوری بیگانه و بدون حامی، که امکان اقامت طولانی در آن ندارند و با سازوکارهای قانونی آنجا نیز ناآشنا هستند، بهترین موضوع برای ایجاد و تقویت انگیزه در بزهکاران بالقوه‌ای است که احتمال خطر اندک‌گرفتاری در موازنه‌ی با منافع بیشتر و سهل‌الوصول‌تر ارتکاب جرم علیه این قربانیان را درک خواهند نمود.

۲،۱،۲ کارکرد پیشگیرانه‌ی سازمان‌های مردم‌نهاد نسبت به بزه‌دیدگی گردشگران خارجی

نظر بر احتمال بالای خطر بزه‌دیدگی گردشگران، اسناد بین‌المللی بر لزوم توجه کافی دولت‌ها به تضمین امنیت ایشان با دخالت‌دهی جامعه مدنی و به ویژه سازمان‌های مردم‌نهاد تأکید نموده‌اند.

کد جهانی اخلاق برای گردشگری که در نشست مجمع عمومی سازمان جهانی گردشگری در سانتیاگو شیلی در ۱۹۹۹ به تصویب رسیده است،

مانند گوشی‌های لوکس، دوربین و نظائر آنها را با خود دارند و در بازدیدهای خود چه بسا جذابیت مکانی برای بسیاری بر امنیت آن غلبه کند و خصوصاً این که در چنین بازدیدهایی احتیاط و مراقبت کافی نیز همواره به عمل نمی‌آید (Karmen, ۲۰۱۵, p. ۳۳; Lisowska, ۲۰۱۷, p. ۱۶۶ & ۲۵). و همین سبب می‌شود آماج مناسبی برای وسوسه‌ی بزهکاران بالقوه و ایجاد انگیزه تعرض در آنها به وجود آید. افزون بر آن مکان‌های توریستی نیز به عنوان اماکن داغ برای بزهکاری توصیف شده‌اند که مجرمان را به خود جذب می‌نمایند زیرا تلقی ایشان آن است که در چنین جاهایی می‌توانند از امتیاز جابجایی بالای جمعیت و نیز ناشناسی ازدحامات شکل گرفته برای حرکت در مسافت‌های طولانی استفاده کنند (Karmen, ۲۰۱۵, p. ۱۶۶).

دوم آن که تمایزات زبانی، نژادی و فرهنگی و آشنایی ناکافی آنها با آداب و رسوم و قوانین جامعه میزبان، تعامل ایشان را به مراتب دشوارتر می‌نماید که از یک‌سو ممکن است موجب بروز رفتارهایی شود که به تحریک و ناراحتی ساکنان محلی و به تبع بزه‌دیدگی ایشان منجر شود، و در این راستا بزهکاران نیز با توسل به تکنیک‌های خنثی‌سازی مطرح در نظریه سایکس و ماتزا به توجیه رفتار خود متوسل شوند، و ادعا کنند اصلاً کسی قربانی نشده و اقدام ایشان در راستای وفاداری به ارزش‌های جامعه‌ی خود بوده که گردشگر به آنها تجاوز نموده است و در چنین شرایطی تعهد اخلاقی به این افراد بیگانه ندارند (Cohen, ۱۹۸۷, p. ۱۸۵).

سوم از طرف دیگر با توجه به برخی عوامل که در بخش دوم مقاله اشاره خواهد شد، احتمال طرح دعوا و درخواست تعقیب کیفری متهمان در جرایم علیه گردشگران خارجی بسیار پایین است و همین خود عامل دیگری در افزایش ریسک بزه‌دیدگی ایشان می‌شود.

مطابق نظریه فعالیت روزمره، جرم تنها در صورتی رخ می‌دهد که چهار رکن وجود داشته باشد اولاً شخصی وجود داشته باشد که قصد ارتکاب جرم

در زمینه‌سازی محیط انسانی در گردشگری بکوشند که از این طریق هم مکان‌های گردشگری و ساکنان آنجا از مزایای حضور و خدمات گردشگران برخوردار می‌شوند و هم گردشگران می‌توانند استفاده‌های لازم را از امکانات موجود ببرند (Becklake, ۲۰۲۰). در این چارچوب سازمان‌ها می‌توانند از یک‌سو آداب برخورد با گردشگران را در میان ساکنان مناطق میزبان ترویج نمایند. با توجه به ماده ۱ کد جهانی اخلاق برای گردشگری بومی‌سازی فعالیت‌های گردشگری در راستای ویژگی‌ها، سنت‌ها و مقررات مناطق میزبان امری ضروری است که در این زمینه سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند تأثیرگذار باشند. از سوی دیگر این سازمان‌ها می‌توانند از طریق آشنا کردن گردشگران از اعتقادات و عادات ساکنان مناطق مورد بازدید، که در ماده ۱ کد نیز تأکید شده است، اسباب آگاهی آنها را فراهم نمایند تا از اقداماتی که موجب جریحه‌دار نمودن احساسات عمومی و به تبع قرار گرفتن در معرض بزه‌دیدگی می‌شود احتراز شود.

در بعد اقتصادی نیز همان‌گونه که کارشناسان سازمان‌های بین‌المللی بیان داشته‌اند یکی از مهم‌ترین تدابیر پیشگیری از جرایم علیه گردشگران از طریق جلب حمایت‌های مردم محلی‌ای است که با سهم‌دهی به آنها در تجارت گردشگری می‌توان به آن دست یافت و محیط‌های مقصد را برای بزهکاران نامساعد نمود (World Tourism Organization, ۱۹۹۶, p.۴۰). ماده ۵ کد جهانی اخلاق برای گردشگری بر لزوم مشارکت دادن جمعیت‌های بومی در فعالیت‌های گردشگری و بهره‌مندی آنها از امتیازات اقتصادی ناشی از گردشگری تأکید و تصریح کرده که سیاست‌های گردشگری باید به گونه‌ای اعمال شوند که به ارتقای سطح زندگی ساکنان بومی و رفع نیازهای آنها کمک نمایند. در این راستا سازمان‌های مردم‌نهاد این ظرفیت را دارند که با استفاده از فرصت مزایای اقتصادی گردشگری عوامل انحراف و بزهکاری را در جامعه میزبان خنثی و یا تقلیل دهند، و طبیعتاً سالم‌سازی آن جامعه و نیز ترویج این درک عمومی در میان ساکنان محلی که

از مهم‌ترین اسنادی است که در این زمینه مقرراتی را وضع نموده است. مجمع عمومی در این نشست توصیه کرد که کشورها اعم از اعضای سازمان و غیر آنها، اصول مندرج در این کد را به طور صریح بپذیرند و از آنها به عنوان مبنایی برای وضع مقررات داخلی خود استفاده کنند. هرچند مقررات موضوع این کد جنبه الزام‌آور برای دولت‌ها ندارد لکن به عنوان مصداقی از حقوق نرم در هنجارسازی در میان کشورها می‌تواند مؤثر باشد، کما این‌که چهل و هشت کشور بر اساس مقررات موضوع این کد به قانون‌گذاری در عرصه ملی پرداخته‌اند (Faure & Arsika, ۲۰۱۵, pp.۳۹۰-۳۹۴). در بند ۴ ماده ۱ کد تصریح شده که صیانت از گردشگران وظیفه‌ی نهادهای عمومی است که می‌بایست به ایمنی گردشگران خارجی به جهت آسیب‌پذیری خاصی که دارند توجه کافی نمایند. در این راستا باید با تدابیر مختلف ضمن پیشگیری از آسیب دیدن گردشگران، هرگونه تعرض یا تهدید علیه آنها را به شدت محکوم و مورد مجازات قرار دهند. در این راستا مواد متعدد کد نظیر ماده ۵ و ۱۰ بر لزوم توجه به جامعه مدنی و سازمان‌های مردم‌نهاد در عرصه سیاست‌های گردشگری تأکید شده است. به طور نمونه بند ۲ ماده ۱۰ بر ضرورت توجه به نقش سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در زمینه توسعه گردشگری و حفاظت از حقوق بشر تأکید کرده است (Global Code of Ethics for Tourism, ۱۹۹۹).

نقش آفرینی سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری از جرایم علیه گردشگران خارجی به صورت مختلف قابل تصویر است. از مهم‌ترین کارکردهای این سازمان‌ها آن است که با برقراری فضای تعامل بین دو جامعه میزبان و گردشگر، با تقویت امنیت گردشگری موجب کاهش خطر بزهکاری شود. این هدف به دو طریق فرهنگی و اقتصادی قابل تحقق است.

در بعد فرهنگی سازمان‌ها می‌توانند از طریق مشارکت در اخلاقی‌سازی گردشگری (Moralization of Tourism) و با نظارت‌های خود

گردشگران به ایشان و برنامه‌ریزی جهت بازدید آنها از مناطق ایمن و دور نگه داشتن از خطرات با مشارکت آژانس‌های گردشگری یا نیروی پلیس است. بنا بر برخی گزارش‌ها این سازمان‌ها در برخی کشورها با جمع‌آوری اطلاعات محلی مسیرها و اماکن ایمن را شناسایی نموده و تلاش می‌کنند تورهای گردشگری را به نحوی مدیریت کنند که از آسیب دیدن گردشگران پیشگیری به عمل آید (Becklake, ۲۰۲۰, p.۴۱).

در کشور ما نیز حدود بیست هزار سازمان مردم-نهاد تشکیل و مشغول به فعالیت می‌باشند که بنا بر آمار ارائه شده حدود سیصد سازمان مردم‌نهاد در حوزه گردشگری قرار دارند، که سازمان‌های مزبور از نظر تعداد اعضا از نه نفر تا هزار نفر در نوسان می‌باشند. برخی از این سازمان‌ها با همکاری هم گروه کاری (کنسرسیوم) تشکیل داده‌اند، که یکی از آنها گروه کاری سازمانهای غیر دولتی حامی گردشگری و توسعه پایدار است که تا سال ۱۳۹۴ هفتاد سازمان به عضویت آن در آمده‌اند (Shokri & Rezvan-Nia, ۲۰۱۵). این ظرفیت بالای سازمان‌های مردم‌نهاد در عرصه گردشگری در کشور می‌تواند در راستای مقررات موجود به عنوان ابزاری جهت پیشگیری از بزه و آسیب‌های اجتماعی و از جمله نسبت به خود گردشگران خارجی مورد استفاده قرار گیرد. چه بر اساس ماده ۸۰ قانون برنامه ششم توسعه که به کنترل و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی اختصاص یافته است، در بند ۱ قسمت ب بر لزوم مشارکت سازمان‌های غیردولتی در امر خدمات رسانی به افراد در معرض آسیب‌های اجتماعی تأکید نموده و در بند ۴ بر لزوم «بسط و توسعه نقش مردم و سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه‌های مشارکت‌های گروهی و تأمین مالی مبتنی بر رویکرد خیر اجتماعی» تصریح می‌نماید. قانون پیشگیری از وقوع جرم مصوب ۱۳۹۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز در ماده ۳ یکی از وظایف شورای عالی پیشگیری از وقوع جرم را ایجاد زمینه‌های مشارکت مردم و نهادهای غیر دولتی در

آنها هم متقابلاً از مزایای گردشگری بهره‌مند می‌شوند، به تبع امنیت بیشتری برای گردشگران نیز به دنبال خواهد آورد. بر همین اساس امروزه بسیاری از سازمان‌های مردم‌نهاد در این عرصه فعال شده‌اند.

به عنوان نمونه سازمان (Ride ۴ a Woman) که سازمانی مردم‌نهاد بوده که در سال ۲۰۰۹ در بوهما، نزدیکی پارک ملی بوندی اوگاندا، تأسیس شده است با هدف توانمندسازی زنان از طریق مهارت‌آموزی و ایجاد فرصت‌های درآمدزایی، فعالیت خود را بر امور گردشگری متمرکز نموده است، به گونه‌ای که در ابتدا با اجاره دادن دوچرخه به گردشگران، عواید آن را برای توانمندسازی زنان و دخترانی مورد استفاده قرار می‌داد که کم بضاعت، با تحصیلات پایین، بدون سرپرست یا مبتلا به بیماری ایدز بوده و یا تحصیل را رها کرده بودند که سازمان آنها را در امور ماندن خیاطی و سب‌دافی مشغول نموده است. سازمان مزبور با احداث یک مرکز اسکان خشونت خانوادگی، اقامتگاه موقتی را برای زنانی که خشونت خانگی را تجربه می‌کنند فراهم نموده که از همین مکان برای اقامت دادن گردشگران استفاده که درآمد آن برای کمک به زنان در معرض خشونت و نگهداری آن مکان استفاده می‌شود. در تکمیل این اقدامات سازمان زمینه جلسات اشتراک تجربیات میان زنان آسیب‌دیده و هم‌افزایی در قالب کلاس‌های آموزشی ناظر بر خشونت مبتنی بر جنسیت را نیز فراهم می‌نماید (Ferguson, ۲۰۱۹, p.۷۵). سازمان اقدام کمک (ActionAid) نیز از دیگر سازمان‌های غیردولتی و مردم‌نهادی است که در راستای کمک به زنان و دختران متأثر از آسیب‌هایی چون خشونت و فقر در چهل و پنج کشور فعالیت می‌کند. از اقدامات این سازمان همکاری با مؤسسه (Intrepid Travel) برای برنامه‌های گردشگری در میانمار است که در قالب آن به دنبال مقابله با آسیب‌هایی است که در اهداف برنامه‌ریزی شده این سازمان قرار دارد (Mukherji, ۲۰۱۸).

کارکرد دیگر سازمان‌های مردم‌نهاد در ارائه اطلاعات در مورد خطرات احتمالی پیش روی

۲،۲ پاسخ‌دهی پسینی به بزه‌دیدگی گردشگران خارجی از سوی سازمان‌های مردم‌نهاد

سازمان‌های مردم‌نهاد علاوه بر نقشی که می‌توانند در بهبود شرایط جهت پیشگیری از جرایم علیه گردشگران داشته باشند، در صورت ارتکاب جرم علیه آنها نیز می‌توانند در قالب پاسخ‌های واکنشی مطرح در یک مدل سیاست جنایی مشارکتی به نقش-آفرینی بپردازند. اهمیت این مسأله در موضوع گردشگران خارجی به حدی است که غفلت از آن می‌تواند آثار سوء فراوانی را در امنیت گردشگری و به تبع محرومیت از مزایای آن برای کشور داشته باشد.

توضیح آن که به جهت مختلف بسیاری از گردشگران خارجی که در معرض بزه قرار می‌گیرند، اقدام به گزارش و طرح دعوا در مراجع رسمی نمی‌نمایند. این مسأله دلایل مختلفی دارد. یکی از آنها شرمساری بزه‌دیده از سهل‌انگاری خویش در مراقبت کافی می‌باشد. عامل دیگر ترس وی از بزه-دیدگی ثانویه و تن دادن به تعرضات دوباره است (Brunt, ۲۰۱۰, pp.۵۴&۵۹). به نحوی که برخی این ترس را سبب اصلی در این زمینه توصیف نموده‌اند (عبدالحکیم راتب، ۲۰۲۰: ۴۳۹۹).

با وجود آن‌چه گفته شد مهم‌ترین عامل در عدم تعقیب بعدی چنین جرایمی به ناامیدی آنها از به نتیجه رسیدن طرح دعوا بر می‌گردد که ناشی از جهات متعددی است. از یک سو گردشگران خارجی از نظام حقوقی و سازوکارهای قضایی کشور میزبان آگاهی کافی ندارند، به‌علاوه در برقراری ارتباط با پلیس و تشکیلات قضایی به ویژه در جایی که از نظر زبانی با هم تفاوت دارند دارای مشکل هستند و حتی بعضاً از مکانی که باید در آنجا گزارش دهند اطلاع ندارند (Lisowska, ۲۰۱۷, p.۳۳). از سوی دیگر به جهت کوتاه مدت بودن اقامت ایشان در مقصد، فرصت کافی برای تعقیب و پیگیری دعوا علیه کسانی که متعرض آنها شده‌اند را ندارند و ماندن

امر پیشگیری از وقوع جرم و حمایت از آنها معرفی نموده است. بنابر ماده ۵ نیز از جمله وظایف دبیرخانه شورای عالی شناسایی راه‌های جلب مشارکت مردمی و حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد و نهادهای غیردولتی در امر پیشگیری از وقوع جرم در چهارچوب قوانین و مقررات و مصوبات شورا می‌باشد. در ماده ۱۹ دستورالعمل نحوه مشارکت و تعامل نهادهای مردمی با قوه قضاییه مصوب ۱۳۹۸ ریاست قوه قضاییه مقرر شده است دادگستری‌های کشور مطابق با ماده ۵ قانون پیشگیری از وقوع جرم با مشارکت نهادهای مردمی و به منظور کاهش دعاوی یا جرایم می‌بایست به شناسایی افراد در معرض خطر بزهکاری و بزه‌دیدگی و آماج‌های پیشگیری از تکرار جرم و بزه‌دیدگی با تأکید بر گروه‌های آسیب‌پذیر اقدام نمایند. در تکمیل این مقررات در سند تحول قضایی قوه قضاییه در سال ۱۳۹۹ نیز ذیل فصل ناظر بر نظام مدیریتی اجرای برنامه تحول در راستای بهره‌مندی از ظرفیت نهادهای خارج از قوه قضاییه بر ضرورت استفاده از نهادهای مردمی در امور چون پیشگیری از جرم و حمایت از بزه‌دیدگان تأکید شده است. در این سند پیشگیری از وقوع جرائم و دعاوی را به عنوان یکی از مأموریت‌های قوه قضاییه توصیف نموده که از چالش‌های این مأموریت به ضعف در حذف عوامل اصلی شکل‌گیری جرایم و دعاوی اشاره شده است که از عوامل آن کم‌توجهی به ظرفیت‌های بیرونی قوه برای حذف این عوامل دانسته شده است و برای مقابله با آن راهکار زمینه‌سازی مشارکت نهادهای مردمی از جمله سازمان‌های مردم‌نهاد توصیه شده است.

تدقیق در مقررات داخلی مزبور به خوبی ظرفیت حقوقی به‌کارگیری سازمان‌های مردم‌نهاد در عرصه گردشگری را در جهت پیشگیری از وقوع جرایم در این حوزه، و به ویژه علیه گردشگران خارجی، نشان می‌دهد که می‌توان با استفاده از تجارب فراملی در این زمینه گام برداشت.

قبل از ارسال پرونده به دادگاه کشور را ترک می‌کنند و حتی در برخی موارد خود مأموران پلیس، چون گردشگران را افراد بی‌دفاعی می‌دانستند که از مجازات می‌ترسند، از چنین وضعیتی سوءاستفاده نموده و با دسیسه‌چینی حتی زمینه ارتشای از ایشان را فراهم می‌نمودند. چنین مسائلی موجب شده تا با اتخاذ تدابیری تلاش شود از چنین تبعاتی کاسته شود، تأسیس پلیس گردشگری در برخی کشورها که می‌تواند نقائص پلیس عادی را جبران نماید (Cole, ۲۰۱۹, p.۲۶۹) و یا به طور نمونه طرح بازگشت گردشگران در هاوایی که به طور رایگان امکان بازگشت دوباره و اقامت گردشگران را برای پیگیری دعاوی و نیز ادای شهادت در مراجع قضایی فراهم می‌کند در زمره چنین تدابییری است (Cohen, ۱۹۸۷, pp.۱۹۲-۱۹۴). در هر صورت چنین چالش‌هایی می‌تواند زمینه‌ساز ناکارآمدی نظام عدالت کیفری در پاسخ‌دهی مناسب نسبت به بزهکاری علیه گردشگران خارجی شود. از همین رو در اسناد بین‌المللی بر ضرورت تضمین دسترسی گردشگران به خدمات حقوقی و قضایی کشور میزبان تأکید شده است. کد جهانی اخلاق برای گردشگری در بند ۲ از ماده ۸ بر لزوم دسترسی سریع و آسان گردشگران به خدمات اداری، قانونی و بهداشتی محلی تصریح نموده است (Global Code of Ethics for Tourism, ۱۹۹۹). ماده ۵ منشور حقوق گردشگری و کد گردشگری مصوب مجمع عمومی سازمان جهانی گردشگری در نشست صوفیه در ۱۹۸۵ نیز بر حق گردشگران در دسترسی سریع به خدمات اداری و حقوقی تأکید می‌کند. مطابق ماده ۱۳ گردشگران در طی مسیر عبور و در محل اقامت در مناطق مورد بازدید باید بتوانند از فرایندهای اداری و حقوقی و نیز تضمینات لازم جهت حمایت از حقوقشان برخوردار باشند (Tourism Bill of Rights and Tourist Code, ۱۹۸۵).

در هر حال استفاده از ظرفیت سازمان‌های مردم-نهاد یکی از مهم‌ترین راهکارهای برخورداری

بیشتر ایشان با مشکلات تمدید اجازه اقامت و هزینه‌های بیشتر توأم خواهد بود. وضعیت مزبور با لحاظ این نکته تشدید می‌شود که دستگیری متهمان در مقاصد گردشگری بیش از جاهای دیگر طول می‌کشد، به ویژه اگر بزه در ایام تعطیلات رخ داده باشد (Mansfeld and Pizam, ۲۰۰۶, p.۱۳۲; Brunt, ۲۰۱۰, p.۵۹). علاوه بر آن گردشگران اطمینان کافی به مراجع رسمی کشور میزبان برای به نتیجه رسیدن شکایات علیه ساکنان محلی را هم ندارند، چه اولاً دسترسی به دلایل جهت اثبات دعوا چندان راحت نیست، و شناسایی مجرم به صرف توصیف و توضیحات یک گردشگر که اهل آن کشور نیست بسیار دشوار است (عبدالمحسن العبيد، ۲۰۰۳: ۱۶۱)، گواهان محلی چندان حاضر به همکاری نیستند (عبدالحکیم راتب، ۲۰۲۰: ۴۴۰۰)، به علاوه مراجع انتظامی و قضایی هم برای حفظ اعتبار خود حاضر به تصدیق ناتوانی خود در کنترل امنیت نیستند و این احساس تعهد کمتر در برخورد عادلانه با گردشگران بیگانه در ایشان وجود دارد (Cohen, ۱۹۸۷, p.۱۸۵). این طرز تلقی که پلیس ممکن است به طور تبعیض‌آمیز با آنها برخورد نماید از جمله دلایل دیگری توصیف شده است که به‌زعم برخی محققین گردشگران را از طرح دعوا باز می‌دارد (Badu-Baiden, Adu-Boahen and Otoo, ۲۰۱۶, p.۹). تحقیقی که در کشور غنا انجام شده نشان می‌دهد صرفاً ۷/۵۶٪ بزه‌دیدگان اقدام به گزارش به مراجع ذیصلاح نموده‌اند. حسب این گزارش بیش از سی و پنج درصد گردشگران، به ویژه زنان و افراد زیر بیست سال، چنین آسیبهایی را پذیرفته و بسیاری از آنها شکایت و گزارش دادن را بیهوده دانسته و لذا با این جرایم کنار می‌آمدند (Badu-Baiden, Adu-Boahen and Otoo, ۲۰۱۶, pp.۵-۶). همین عدم طرح دعوا از سوی گردشگران بزه‌دیده در کشور تایلند نیز به جهت عدم اعتقاد به کارایی سیستم پلیس و قضا انعکاس یافته است (Cohen, ۱۹۸۷, p.۱۹۱). در تحقیقی که در تایلند انجام شده مشخص می‌شود اولاً گردشگران بزه‌دیده کمتر اقدام به شکایت می‌کنند و اغلب آنها

تحقیقات و رسیدگی، به عنوان حامی گردشگر بزه- دیده، هم می‌تواند به برابری سلاح‌ها در دادرسی و ایجاد تعادل در وضعیت طرفین دعوا یاری رساند و هم از اهمال یا سوءاستفاده احتمالی مراجع رسمی جلوگیری نماید. ایفای نقش مزبور از طریق شناسایی نقش دوست دادگاه (Amicus curiae) میسر است که در کشور ما در ماده ۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری به چنین سمتی برای سازمان‌های مردم‌نهاد پرداخته شده است، لکن از آنجا که حوزه‌های سازمان‌های موضوع ماده به طور حصری بیان شده‌اند، اشاره‌ای به سازمان‌های فعال در حوزه گردشگری نشده است، مگر آن‌که با تفسیر موسع از قلمروی میراث فرهنگی بتوان چنین تعمیمی را نتیجه گرفت که به نظر چندان قابل توجیه نیست زیرا اولاً گردشگری تنها به گردشگری فرهنگی و تاریخی محدود نمی‌شود و اقسام دیگری چون گردشگری علمی و ورزشی را هم در بر می‌گیرند که ارتباطی با میراث فرهنگی ندارند، و ثانیاً حتی در حوزه مزبور هم به نظر می‌رسد مقصد مقنن سازمان‌هایی است که در راستای حمایت از نفس میراث فرهنگی و نه گردشگری در آن عرصه فعالیت می‌نمایند. از این‌رو هم‌سو با مقتضیات سند تحول قضایی سال ۱۳۹۹ که در راستای بهره‌مندی از ظرفیت نهادهای خارج از قوه قضاییه، بر ضرورت استفاده از نهادهای مردمی در اموری چون صیانت از حقوق عامه، پیشگیری از جرم و حمایت از بزه- دیدگان تأکید شده است می‌بایست با اصلاحات قانونی به رسمیت شناختن جایگاه سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در عرصه گردشگری مطمح نظر قرار گیرد. یکی از چالش‌ها در این سند، فراوانی تضییع حقوق عامه، گسترش عدل و آزادی‌های مشروع توصیف شده که یکی از عوامل آن محدودیت ظرفیت منابع انسانی دادستانی‌ها برای اعلام جرم دانسته شده است و در این راستا بر توسعه مشارکت مردم در اعلام جرم، توسعه نهادهای مجاز برای اعلام جرم و شرکت در فرآیند دادرسی و افزودن نهادهای مردمی دارای اساسنامه در موضوعات تخصصی به عنوان راهبرد تأکید شده است.

گردشگران خارجی بزه‌دیده از خدمات حقوقی و قضایی است که به طور مؤثری می‌تواند در پوشش بسیاری از خلأهای موجود در عرصه حمایت از حقوق ایشان در فرآیند عدالت کیفری کارساز باشد. از همین‌رو ماده ۱ از بخش مربوط به اصول کد بین-المللی حمایت از گردشگران که در نشست مارس ۲۰۲۱ با موافقت مجمع عمومی سازمان جهانی گردشگری برای راهنمایی کشورها به رعایت حداقل تدابیر حمایتی از گردشگران در شرایط اضطراری منتشر شده است بر ضرورت مشارکت بخش خصوصی و نیز سازمان‌های غیردولتی برای کمک به گردشگران تأکید می‌نماید (International Code for the Protection of Tourists, ۲۰۲۱).

سازمان‌های مردم‌نهاد به چند صورت می‌توانند به گردشگران بزه‌دیده کمک کنند. آنها می‌توانند با ارائه اطلاعات حقوقی و قضایی گردشگران را راهنمایی نمایند تا بتوانند در مراجع انتظامی و قضایی کشور میزبان دادخواهی و احقاق حق نمایند. نمونه چنین عملکردی را در انجمن پرتغالی حمایت از بزه‌دیدگان (The Portuguese Association for Victim Support: APAV) می‌توان مشاهده نمود که در زمینه حمایت از گردشگران بزه‌دیده فعالیت می‌کند و با ایجاد تارنمای اینترنتی به آدرس (<https://apav.pt/mihy>) اطلاعات مفید را در اختیار گردشگران بزه‌دیده قرار داده و با همکاری با سفارتخانه‌ها و کنسولگری‌ها به ایشان خدمات ارائه می‌کند (APAV, ۲۰۱۴).

اما نقش مهم‌تر سازمان مردم‌نهاد می‌تواند در قالب مشارکت فعال در عرصه دادرسی کیفری به حمایت از گردشگر بزه‌دیده ظاهر شود. همان‌گونه که سابقاً هم اشاره شد گردشگران خارجی چندان نمی‌توانند بر حمایت ساکنان محلی و بومی کشور میزبان اتکا کنند و این خود باعث بدون حامی ماندن آنها و در نتیجه قرار گرفتن در معرض بزهکاری از سوی مجرمین بالقوه و سوءاستفاده و اخاذی از سوی مراجع رسمی می‌شود (Cohen, ۱۹۸۷, p.۱۹۲). از این‌رو حضور سازمان‌های مردم‌نهاد در جریان

۳ روش‌شناسی پژوهش

در پژوهش حاضر به روشی توصیفی تحلیلی نقش سمن‌ها در پاسخ‌دهی به بزه‌دیدگی گردشگران خارجی بررسی شده است.

۴ یافته‌ها و بحث

گردشگران بین‌المللی که به کشورهای بیگانه مسافرت می‌کنند از جهات مختلفی در معرض بزه-دیدگی قرار دارند. نخست این‌که ایشان عمدتاً اموال ارزشمند را با خود به همراه دارند، و خصوصیات ظاهری آنها نیز غالباً به‌گونه‌ای است که به سهولت قابل شناسایی هستند، دوم این‌که به مکان‌هایی می‌روند که به جهت ازدحام جمعیت‌های ناشناسی که مدام در حال جابجایی هستند، و به علاوه در آن اماکن عمدتاً مراقبت‌های کافی را نیز اتخاذ نمی‌نمایند، ریسک‌گرفتاری کمتری دارند، سوم تمایزات ایشان نسبت به جامعه میزبان در کنار عدم آشنایی کافی با آداب و رسوم و قوانین آنجا، هم زمینه‌ی برانگیختن انگیزه مزاحمت و تعرض را در آنها ایجاد نموده و هم تعامل با آنها را دشوارتر سازد. چهارم آن که مدت اقامت آنها در کشور میزبان اندک بوده و اطمینان کافی از به نتیجه رسیدن طرح دعوا علیه متهمان بومی را در مراجع قضایی جامعه میزبان ندارند، و حتی با فرض چنین انگیزه‌ای بیم بزه‌دیدگی ثانویه موجب می‌شود که عمدتاً از شکایت خودداری نمایند. مجموع چنین جهاتی سبب افزایش ریسک بزه‌دیدگی ایشان می‌شود. همین امور ضرورت سامان‌دهی یک سیاست جنایی مؤثر را برای حمایت از چنین بزه‌دیدگانی را مدلل می‌سازد که تحقق آن جز از طریق همکاری مراجع رسمی با جامعه مدنی در قالب یک سیاست جنایی مشارکتی میسر نخواهد بود. در این راستا نقش سازمان‌های مردم-نهاد به عنوان یک کنشگر مهم را باید مورد توجه قرار داد. از همین‌رو است که در اسناد بین‌المللی نظیر کد جهانی اخلاق برای گردشگری ۱۹۹۹ و کد بین-المللی حمایت از گردشگران ۲۰۲۱ بر لزوم به‌کارگیری ظرفیت این سازمان‌ها تأکید ویژه شده است.

۵ نتیجه‌گیری

سازمان‌های موصوف در دو مرحله‌ی پیشا بزه و پسا بزه و در وضعیت پاسخ‌دهی کنشی و واکنشی می‌توانند در موضوع بزه‌دیدگی گردشگران بین‌المللی ورود نمایند.

در بحث از پیشگیری از بزهکاری علیه گردشگران سمن‌ها از طریق نهادینه کردن اخلاق گردشگری به به‌سازی ذهنیت گردشگران و ساکنان محلی کشور مقصد نسبت به یکدیگر کمک نموده تا در سایه‌ی این فضای تفاهم از برانگیختگی میزبان و جریحه‌دار نمودن احساسات عمومی از سوی گردشگر پیشگیری شود. نقش فعال سازمان‌های مردم‌نهاد در مدیریت سهم‌دهی به جامعه میزبان از مزایای اقتصادی گردشگری و مشارکت دادن جمعیت‌های بومی در این عرصه که موجب ارتقای سطح زندگی آنها و خنثی‌سازی عوامل بزهکاری شود در تلطیف چنین فضایی بسیار تأثیرگذار است. سازمان (Ride a Woman)، سازمان اقدام کمک و سازمان دوستان بین‌الملل در عداد سازمان‌هایی هستند که در عرصه فراملی توانسته‌اند در جهت نیل به این مهم گام بردارند. علاوه بر آن سازمان‌های مردم‌نهاد با آگاه‌سازی گردشگران از خطرات احتمالی فرارو و همکاری با دیگر نهادهای دخیل در برنامه‌ریزی جهت بازدید امن آنها از مناطق مورد نظر و دور نگه داشتن از خطر بزه‌دیدگی نقش‌آفرینی نمایند.

در بحث از پاسخ‌دهی واکنشی سمن‌ها در مواجهه‌ی با بزه‌دیدگی گردشگران خارجی نیز آنها می‌توانند با فراهم کردن زمینه‌ی مشاوره و ارائه خدمات حقوقی و قضایی به بزه‌دیدگان، و برتر از آن مشارکت فعالانه در فرآیند دادرسی کیفری در قالب دوست دادگاه به حمایت از حقوق ایشان بپردازند و با اعلام جرم، حضور در جلسات تحقیق و رسیدگی و اعتراض به آراء و دادخواهی چالش‌های فراروی گردشگران بزه‌دیده را پوشش دهند. مشکلاتی نظیر محدودیت اقامت ایشان در کشور مقصد، دشواری شناسایی متهمان و تحصیل ادله، مشکلات تعامل با

شناختن جایگاه این سازمان‌ها جهت مشارکت در فرآیند کیفری مربوط به حقوق گردشگران بزه‌دیده را باید در عداد این مشکلات دانست که باید در راستای اصلاح آنها گام برداشت.

حامی مالی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

سهم تمام نویسندگان در نگارش مقاله برابر بوده است.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان، از همه‌ی افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکت‌شان در این مقاله تشکر و قدردانی می‌نمایند.

نظام حقوقی و قضایی کشور میزبان، بیم از بزه-دیدگی ثانویه که هر یک مانعی در احقاق حقوق گردشگران قلمداد می‌شوند.

در کشور ما به‌رغم حضور سیصد سازمان مردم‌نهاد در حوزه گردشگری، استفاده مطلوبی از این ظرفیت انسانی در راستای برخورد با بزه‌دیدگی گردشگران نمی‌شود. علت این امر را باید هم در خلأهای تقنینی و هم عدم پیش‌بینی سازوکارهای اجرایی در سازماندهی و هدایت این سازمان‌ها دانست که به عنوان کمترین انتظار لازم است ماده ۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه گردشگری را مطمح نظر قرار دهد تا زمینه فعالیت آنها در این عرصه شناسایی شود.

فقدان عزم در مسئولان اجرایی برای سامان‌دهی به سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه گردشگری در عرصه پیشگیری از بزه‌دیدگی گردشگران که زمینه‌ی حقوقی آن در مقررات قانون برنامه ششم توسعه و قانون پیشگیری از وقوع جرم در دسترس است، در کنار خلأ قانون آیین دادرسی کیفری در به رسمیت

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- Abdelhakiem Ratib, M. (2020). Crimes Related to Tourism A Study in Tourism Victimology and Criminology. *Legal Journal*, 13(8), 10.21608/jlaw.2020.162214.
- Abdu al-Mohsen Al-Obeid, N. (2003). Tourist protection between religion and law. Master's thesis. Riyadh: Naif Arab University for Security Sciences.
- Adler, F., Mueller G. & Laufer W. (Ed.). (2018). *Criminology*. McGraw-Hill Education.
- Altindag, D. (2014). Crime and International Tourism. *Journal of Labor Research*, 35(1), 10.1007/s12122-014-9174-8.
- Badu-Baiden, F., Adu-Boahen E. & Otoo F. (2016). Tourists' response to harassment: a study of international tourists to Ghana. *Anatolia: An International Journal of Tourism and Hospitality Research*, 27(4), 10.1080/13032917.2016.1193817.
- Becklake, S. (2020). The Role of NGOs in Touristic Securitization: The Case of La Antigua Guatemala. *Space and Culture*, 23(1), 10.1177/1206331219871888.
- Bianchi, R. (2007). Tourism and the globalisation of fear: Analysing the politics of risk and (in)security in global travel. *Tourism and Hospitality Research*, 7(1), 10.1057/palgrave.thr.6050028.
- Brunt P. (2010). Vulnerable Victims. In D. Botterill, T. Jones. (Ed.). *Tourism and Crime: key themes*. Goodfellow Publishers Ltd.
- Cohen, E. (1987). The tourist as victim and protégé of law enforcing agencies. *Leisure Studies*, 6(2), 10.1080/02614368700390141.
- Cole, G. F., Smith, C. & DeJong C. (Ed.). (2019). *The American System of Criminal Justice*. Cengage Learning.
- Faure, M. G., Arsika, I. (2015). Settling Disputes in the Tourism Industry: The Global Code of Ethics for Tourism and the World Committee on Tourism Ethics. *Santa Clara Journal of International Law*.
- Ferguson, L. (Ed.). (2019). *Global Report on Women in Tourism*. the World Tourism Organization.
- Garner, B. (Ed.). (2009). *Black's Law Dictionary*. West Publishing Co.
- Global Code of Ethics for Tourism 1999 (2021, June 10). [unwto.org. https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism](https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism).
- Karmen A. (Ed.). (2015). *Crime Victims: An Introduction to Victimology*. Cengage Learning.
- International Code for the Protection of Tourists 2021 (2021, August 3). [unwto.org. https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2021-03/assistance-to-international-](https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2021-03/assistance-to-international-)

- tourists-in-emergency-situations.pdf?ycLYiXhrjy17H7Q.uz.oEdXZ58nG.Kuj.
- Lazerges, C. (2000). *Introduction a la politique criminelle*. L'Harmattan.
- Liburd, J. (2004). NGOs in Tourism and Preservation Democratic Accountability and Sustainability in Question. *Tourism Recreation Research*, 29(2), 10.1080/02508281.2004.11081448.
- Lisowska, A. (2017). Crime In Tourism Destinations: Research Review. *Tourism*, 27(1), 10.1515/tour-2017-0004.
- Mansfeld, Y. & Pizam. A. (2006). *Tourism, security, and safety : from theory to practice*. Elsevier Inc.
- Miller, L., Hess, K. (Ed.). (2001). *The Police in the Community: Strategies for the 21st Century*. Wadsworth Publishing.
- Mukherji, R. 2018 (2021, July 2). Tourism and Development: the role of NGOs and the private sector. *elevatelimited.com*. <https://www.elevatelimited.com/insights/newsletters/tourism-and-development-the-role-of-ngos-and-the-private-sector/>.
- Morpeth, N., Yan H. (2015). *Planning for Tourism: Towards a Sustainable Future*. Gutenberg Press Ltd.
- Ruet C. (2015). La vulnérabilité dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme. *Revue trimestrielle des droits de l'homme*, 26(102). 317-340.
- Segrado, R., Farmer F. (2006). The impact of local NGOs on sustainable tourism in Valle de Bravo, México. *WIT Transactions on Ecology and the Environment*, 97(2), 10.2495/ST060281.
- Shokri, F., Rezvan-Nia, A. (2015). NGO role in sustainable tourism vital. *iran-daily.com*. <http://www.iran-daily.com/News/128883.html>.
- The Portuguese Association for Victim Support: APAV. (2014). *Safety & Tourism: Supporting Tourist Victims*. [apav.pt. https://apav.pt/apav_v3/index.php/en/799-safety-tourism-supporting-tourist-victims](https://apav.pt/apav_v3/index.php/en/799-safety-tourism-supporting-tourist-victims).
- Tourism Bill of Rights and Tourist Code 1985 (2021, June 18). *univeur.org*. <https://www.univeur.org/cuebc/downloads/PDF%20carte/67.%20Sofia.PDF>.
- World Tourism Organization. (1996). *Tourist Safety and Security: Practical Measures for Destinations*. the World Tourism Organization.
- World Travel and Tourism Council. (2021). 2021 Annual Research. *wttc.org*. <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>.